

Beslisnota voor de raad

Datum 12 februari 2019

Openbaar

Onderwerp Plan van aanpak statushouders
Versienummer 1

Portefeuillehouder K. Sloots
Informant Marc Stevens
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon (038) 498 2212
Email RM.Stevens@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 2.1.2 We versterken de samenhang tussen het voorliggende veld, aanpalende terreinen en de inzet van maatwerkvoorzieningen Wmo
Begroting wijzigen Nee (financiële middelen zijn inmiddels beschikbaar gesteld)
Dekking ten laste van Bij de begrotingsbehandeling 2019 zijn reeds financiële middelen beschikbaar gesteld ad €500.000

Bijlagen

1. Plan van aanpak statushouders
2. Motie ChristenUnie
3. Motie VVD/Swollwacht
4. Advies Participatieraad Zwolle
5. Reactie College op advies Participatieraad Zwolle

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. In te stemmen met een geïntegreerde aanpak integratie van statushouders in Zwolle ter voorbereiding op de nieuwe Inburgeringswet.
2. Vooruitlopend op de nieuwe inburgeringswet de meest kwetsbare groepen statushouders te prioriteren.
3. Regievoering en casemanagement in te voeren met als doel de statushouder snel en duurzaam te begeleiden richting onafhankelijkheid van een uitkering.
4. Passende trajecten en aanpakken te ontwikkelen die goed aansluiten bij de ontwikkelbehoefte en mogelijkheden van de statushouders.
5. Kennis te nemen van de beantwoording van de moties van de ChristenUnie en VVD/Swollwacht.

Datum 12 februari 2019

Inleiding

Tijdens de begrotingsbehandelingen heeft uw raad voor 2019 een bedrag van €500.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van de integratie en participatie van statushouders.

Daarnaast heeft uw raad een tweetal moties aangenomen:

- Een motie van de fracties van de VVD en Swollwacht, Naar een effectief, Zwols integratiebeleid. In deze motie wordt gevraagd met ingang van het nieuwe jaar een plan te delen met de gemeenteraad dat past binnen de kaders van de door het Kabinet geformuleerde 'hoofdlijnen verander opgave inburgering', waarbij kaders worden gesteld ten aanzien van: 1. eigen inzet bij integratie, 2. werkervaring vanaf dag één, 3. gelijke behandeling van man/vrouw en 4. monitoring van resultaten.
- Een motie van de fractie van de ChristenUnie aangenomen; 'Benutten Zwolse best practises voor ondersteuning nieuwe Zwollenaren. Hierbij wordt het college opgeroepen bij de plannen voor een integrale aanpak, succesvolle projecten en best practises te benutten en een plek te geven in de uitvoering van de inburgeringsondersteuning.

In deze beslisnota nemen we u op hoofdlijnen mee in het programma 'Statushouders aan het werk' en maken we duidelijk op welke wijze we uitvoering aan beide moties geven. Bij de totstandkoming van het Plan van Aanpak Statushouders en onderhavig raadsvoorstel is gebruik gemaakt van het advies van de Participatieraad Zwolle.

Beoogd effect

De primaire ambitie van het programma Statushouders aan het werk is om de doelstelling uit het coalitieakkoord "*Statushouders moeten snel integreren in de Zwolse samenleving*" maximaal te realiseren;

1. Nieuwe Zwollenaren worden zo snel mogelijk aan het werk geholpen.
2. Nieuwe Zwollenaren kennen de weg in Zwolle, voelen zich thuis in onze stad en respecteren onze waarden.
3. Een selectie van het bestaande bestand statushouders begeleiden en bemiddelen naar scholing en/of arbeid en participatie binnen de Zwolse samenleving

Argumenten

Ad 1.1 We bereiden ons voor op de invoering van de nieuwe inburgeringswet

Medio 2020 wordt de nieuwe inburgeringswet ingevoerd. Primaire doel van deze nieuwe wet is dat nieuwkomers meteen aan het werk gaan en ondertussen de taal leren. De regie op dat proces komt in de nieuwe wet bij de gemeente te liggen. Daarnaast gaan gemeenten statushouders activeren en begeleiden. Dat betekent o.a. dat de inburgering start met een assessment en het opstellen van een persoonlijk plan inburgering en participatie, (PIP). De statushouders krijgt een vaste consulent die samen met de statushouder regie voert op het proces. Daarnaast zal de gemeente de statushouder in het begin van het proces ontzorgen door zaken als huur en kosten voor verzekeringen vanuit de bijstand te gaan betalen. Door de regie meer bij de gemeente te leggen kunnen we verwachtingen van de statushouder beter managen. Het stellen van een duidelijk kader is hierin van groot belang. We verwachten dat een dergelijke aanpak ertoe zal leiden dat meer nieuwe Zwollenaren werk vinden, de slagingskans op het inburgeringsexamen wordt vergroot en er minder schuldenproblematiek ontstaat. Hiermee wordt aangesloten op het advies van het Zwolse Rekenkamercommissie 'Van exclusieve beleid naar exclusieve aandacht (juli 2017)' dat pleit voor ondersteuning op maat. De Participatieraad Zwolle heeft in reactie op het rapport van de Rekenkamercommissie en in reactie op het Plan van aanpak statushouders gepleit voor meer maatwerk en exclusieve aandacht. Daarnaast is de

Datum 12 februari 2019

Participatieraad van mening dat, waar mogelijk, in groepsverband gewerkt wordt waarbij mensen ervaringen kunnen uitwisselen.

Ad 1.2 Nieuwe Zwollenaren worden zo snel mogelijk aan het werk geholpen

We voeren casemanagement in voor iedere nieuwe Zwollenaar die vanaf 2019 in onze gemeente gehuisvest wordt. Met behulp van casemanagement wordt bereikt dat nieuwe Zwollenaren zo snel mogelijk worden geholpen bij het vinden van een passend inburgeringstraject, de verplichte participatieverklaring tekent en indien nodig, ondersteuning op maat krijgt bij het vinden van werk en het voeren van de thuisadministratie.

Ad 1.3 We prioriteren groepen bij de inburgering en integratie

Met de beschikbaar gestelde middelen ad €500.000 is het niet mogelijk om iedere nieuwe Zwollenaar die vanaf 2015 in Zwolle is komen wonen, vooruitlopend op de invoering van de nieuwe inburgering, op de voorgestelde wijze te benaderen. We prioriteren daarom groepen die de meeste aandacht nodig hebben bij de inburgering en integratie. Het gaat daarbij om de mensen die een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben zoals laaggeletterden of zonder enige werkervaring. Het gaat daarbij om circa 150 jongeren, een zittend bestand van circa 300 uitkeringsgerechtigden en circa 100 statushouders die weliswaar een traject richting arbeid volgen en daarnaast begeleiding nodig hebben om daadwerkelijk tot uitstroom te komen.

Ad 2.1 Nieuwe Zwollenaren kennen de weg in Zwolle, voelen zich thuis in onze stad en respecteren onze waarden.

In het voorjaar van 2016 is uw raad meegenomen in de maatregelen die genomen zijn om in te spelen op de grote instroom van nieuwe Zwollenaren. Belangrijke en succesvolle onderdelen binnen die maatregelen is de inzet van vrijwilligers bij de integratie en participatie van statushouders. Zo zijn statushouders gekoppeld aan maatjes waardoor nieuwe Zwollenaren op weg zijn geholpen richting werk, opleiding en het opbouwen van een sociaal netwerk. Ook het participatieverklaringstraject dat iedere statushouder moet volgen maakt onderdeel uit van de integratie in onze samenleving; Daar staan thema's als (vrouwen)emancipatie, LHBTI, normen en waarden prominent op het verplichte programma. In ons plan van aanpak voor 2019 geven we ruimte aan de uitvoering van deze succesvolle onderdelen.

Ad 2.2 We monitoren en sturen op de resultaten

Door het invoeren van casemanagement wordt vanuit de gemeente regie gevoerd over het inburgerings- en integratieplan, (PIP), dat samen met de statushouder is opgesteld. Dit doen we in lijn met de plannen van minister Koolmees voor de nieuwe Inburgeringswet. Hiermee wordt ook inzicht verkregen of de gestelde doelen en resultaten behaald worden. Zo nodig kan er tussentijds bijgestuurd worden of vindt aanpassing van de doelen plaats. Daarnaast levert de verkregen informatie input voor de ontwikkeling of aanpassing van beleid.

Ad 2.3 Nieuwe Zwollenaren kennen de weg in Zwolle, voelen zich thuis in onze stad en respecteren onze waarden.

Iedere statushouder in Zwolle, van 16 tot 65 jaar oud, volgt het verplichte 'participatieverklaringstraject. In het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom van april 2016 is vastgelegd dat iedere statushouder van 16 tot 65 jaar oud de participatieverklaring moet tekenen. Het is belangrijk dat vluchtelingen kennismaken met de basisprincipes van de Nederlandse samenleving. Begrippen als vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en participatie staan daarin centraal.

Datum 12 februari 2019

Om de participatieverklaring te kunnen ondertekenen, heeft de statushouder kennis gemaakt met de basisprincipes als onderdeel van het traject maatschappelijke begeleiding. In Zwolle bieden we statushouders voorafgaand aan de ondertekening een workshop aan. Door de workshop, de ondertekening van de verklaring en het begeleiden en coachen van de statushouder streven we ernaar dat er respect, acceptatie en onderling contact zal zijn tussen bestaande en nieuwe Zwollenaren.

Risico's

Bij de uitvoering van het programma zien wij de volgende risico's:

- Bij het screenen van statushouders van wie we nog weinig of niets weten, kunnen we zware problematiek tegenkomen. Het kan dan zijn dat we meer tijd en middelen moeten inzetten dan nu geraamd om effect te kunnen boeken.
- Ook kan blijken dat minder statushouders in staat zijn om aan het werk te gaan dan beoogd. In dat geval zullen we de doelstellingen niet behalen, maar door de screening en begeleiding wel een passende aanpak kunnen inzetten, waarmee we ergere problemen voorkomen.

Als we geen programmatische aanpak organiseren zien wij de volgende risico's:

- Zonder gerichte, intensieve aanpak zullen honderden statushouders levenslang afhankelijk blijven van een uitkering. Een deel zal dan niet in staat zijn om goed te integreren in de Zwolse samenleving, waardoor er een serieuze kans is op maatschappelijke problemen.
- Specifiek waar het gaat om Eritrese jongeren is de kans op steeds zwaardere multiproblematiek groot als we geen gerichte aanpak starten. Deze moeilijk te motiveren groep kan dan een verloren generatie worden die levenslang afhankelijk blijft van een uitkering.
- Als de gemeente geen regierol pakt is de kans groot dat veel energie en geld wordt besteed, door organisaties en door statushouders zelf, maar dat weinig wordt bereikt. De onvrede onder statushouders zal dan groeien.
- Als we onvoldoende doen om statushouders beter te laten integreren in de samenleving zal de beeldvorming over hen steeds negatiever worden.

We realiseren ons dat we voor de periode na 2019 extra budget moeten reserveren om in de komende jaren extra aandacht te kunnen geven voor de totale groep statushouders. In de voorbereidingen van de nieuwe inburgeringswet is nog niet duidelijk op welke ondersteuning gemeenten kunnen rekenen vanuit het Rijk. We zullen daarom de ontwikkelingen van de nieuwe inburgeringswet nauwlettend volgen. Afhankelijk van de voorbereiding en inrichting van de nieuwe inburgeringswet, en onze lokale behaalde resultaten, zullen we in de loop van 2019 een voorstel voor een vervolg vanaf 2020 voorbereiden.

Financiën

Vanaf begin 2016 heeft Zwolle het integratiebeleid voor nieuwe Zwollenaren aangepast. De financiële dekking ten behoeve van de uitvoering van dat beleid werd mogelijk gemaakt door een Rijksbijdrage op basis van het programma; '*Verhoogde instroom statushouders 2016*'. Dit Rijksprogramma, met bijbehorende financiële dekking, liep dit jaar af.

Uit meerdere onderzoeken blijkt echter dat een nog intensievere aanpak voor statushouders dringend noodzakelijk is. Tijdens de begrotingsbehandeling in het najaar van 2018 is er door uw raad €500.000 beschikbaar gesteld voor het 'Plan van aanpak statushouders'. Met dit budget kunnen we de bestaande aanpak continueren en intensiveren en ons voorbereiden op de aangekondigde nieuwe inburgeringswet. Afhankelijk van de nieuwe inburgeringswet en de financiële bijdrage die we daar bij van het Rijk ontvangen, wordt vanaf dat moment ook het financieel perspectief duidelijk.

Datum 12 februari 2019

Communicatie

We willen ons integratiebeleid vanaf 2019 zo inrichten dat onze partners in de stad die betrokken zijn bij de inburgering en integratie van nieuwe Zwollenaren een duidelijk taak en rol krijgen. Het convenant; “*Convenant nieuwe Zwollenaren*” maakt daar integraal onderdeel van uit. De twintig Zwolse convenant partijen gaan de samenwerking aan voor een goede integratie van statushouders. Samen gaan ze zich inzetten om elke nieuwe Zwollenaar vanaf dag één volwaardig te laten deelnemen aan de samenleving. Er wordt gekeken naar de kansen, talenten en mogelijkheden van elke individuele statushouder en welke ondersteuning nodig is om zelfstandig te kunnen functioneren. Met de gezamenlijke aanpak willen de partijen nieuwe Zwollenaren perspectief en een hoopvolle toekomst bieden.

De nadere uitwerking op onderdelen zorgt dat we vervolgoverleg en –afspraken zullen maken. De Participatieraad Zwolle wordt hier nadrukkelijk bij betrokken.

Vervolg

Door het invoeren van casemanagement kunnen we resultaten van statushouders goed monitoren en evalueren. In het najaar van 2019 brengen wij de raad op de hoogte van de resultaten van het casemanagement en houden wij u op de hoogte met cijfers over arbeidsparticipatie, deelname aan inburgeringstrajecten en beroepsgerichte opleidingen en uitstroom uit de bijstand. Leerpunten die daar uit voortkomen betrekken bij de op dat moment van kracht wordende wet.

Openbaarheid

Het voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris